

Fångenskap och mänsklighet

Behandling av krigsfångar är en bra måttstock på mänsklig storhet. Är den som inte kan vara barmhärtig mot den som är slagen verkligen förtjänt av segern? Hur långt får man gå för få upplysningar som kan rädda liv på den egna sidan? Varför ska man vara human mot en fiende?

Marskalk med respekt

Den svenska kåren som 1806 kapitulerade utanför Lübeck väntade sig det vanliga för krigsfångar. För manskapet rörde det sig om hugg och slag, små matransoner och i bästa fall att få komma hem så småningom. Befälet behandlades i allmänhet bättre, men vardagen var hård även för dem. Men den här gången hade de tur. Befälhavare på den franska sidan var marskalk Bernadotte som redan tidigare gjort sig känd för sin humana behandling av civilbefolkning och krigsfångar. De andra marskalkarna tyckte att Bernadotte föregick med dåligt exempel och kejsar Napoleon tyckte att: "Bernadotte är bra god som anser sig ha tid att oroa sig för tillfångatagnas trevnad."

Vid ett annat tillfälle under 1806 intog fransmännen under Bernadotte den tyska staden Halle. En skrämmd kvinna i staden lugnades då av Bernadotte med orden: "Madame, jag är inte här för att göra gott utan så lite ont som jag möjligen kan." Att frågor som rörde mänskliga rättigheter och respekt var centrala för Bernadotte ser vi också i hans förbud för sina soldater att plundra erövrade städer. Många av hans samtida kollegor ägnade sig med liv och lust åt plundring, som de såg som en löneförmån. När den omutbare Bernadotte vägrade och dessutom delade ut stränga straff åt plundrare bland de egna är det klart han knappast var populär bland de andra marskalkarna.

Möjliga arbetstema:

- Hur behandlades krigsfångar i allmänhet. Här finns många berättelser, t ex från svenskarnas fångenskap i Ryssland efter Poltava. Jämför!
- Röda Korset har sedan länge kämpat för en humanare behandling av krigets offer. Vad vill man konkret? Räcker det?
- Frågan om behandling av krigsfångar har varit oerhört aktuell under senare år. USA:s läger på Guantanamo och förnedringen av fångar i Irak är bara två exempel. Kriget mot terrorismen anges som motiv. Är detta försvarbart? Diskutera!
- Är tortyr försvarbart och i så fall i vilka situationer?

Läs mera:

För att få aktuell information är det bra att söka information på nätet, såsom exempelvis Tredje Genèvekonventionen, www.redcross.se och www.diakonia.se, men även fler hemsidor, med olika grupper och intressen företrädda.

Det finns också filmer, både dokumentär och spel, på temat och varianter av temat såsom exempelvis;

Bron över floden Kwai, japanskt fångläger under andra världskriget

Deer Hunter, fångenskap under Vietnamkriget

Livet är underbart och Schindlers list, spelfilmer om koncentrationsläger och andra världskriget

Gitmo – dokumentär om Guantanamo